



## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İktüzüğünün 96. ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

**Serhat EREN**

**Diyarbakır Milletvekili**

Son üç hafta içerisinde Kürtçe veya Kürtlerle ilgili olan 120 kitap, dergi ve gazete nüshasının yasaklandığı kamuoyuna yansımıştır. Yasaklanan yayınlar arasında Kürt mitolojisi ve tarihine dair eserlerin yanı sıra Mustafa Barzani ve İsmail Beşikçi'nin kitapları da bulunmaktadır. Ayrıca, Diyarbakır 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin Kürt yazar ve şair Rênas Jiyan'ın "Kavirên Anarşist" adlı Kürtçe romanını yasaklaması, ifade özgürlüğü ve kültürel haklar açısından ciddi endişeler yaratmıştır.

Rênas Jiyan, romanının yasaklanmasına ilişkin yaptığı açıklamada, bunun sanatın ve dilin yasaklanması anlamına geldiğini belirterek Kürtçe ve edebiyatı her alanda savunacağını ifade etmiştir. Bu yasak, yalnızca Kürtçeye yönelik baskıları değil, aynı zamanda Kürt edebiyatının yaratıcılarına yönelik sistematik bir engelleme çabasını da gözler önüne sermektedir.

Türk Ceza Kanunu ve Basın Kanunu, kitap ve diğer basılı materyallerin yasaklanmasına ilişkin açık deliller ve hukuki gerekçeler öngörmektedir. Ancak, Kürtçe ve Kürt kültürüyle ilgili yayınların orantısız bir şekilde yasaklanması, ifade özgürlüğü ve kültürel haklar açısından uluslararası hukuk standartlarına açıkça aykırıdır. Bu süreçlerin şeffaflıktan uzak yürütüldüğü ve ilgili tarafların savunma hakkının ihlal edildiği iddiaları da kamu vicdanında derin yaralar açmaktadır. Kürt kültürünün, dilinin ve edebiyatının yasaklamalarla hedef alınması, Türkiye'nin hem iç hukuku hem de uluslararası yükümlülükleriyle bağdaşmamaktadır. Bu durum, kültürel çeşitliliği ve ifade özgürlüğünü koruma açısından ciddi bir sorumluluk doğurmaktadır.

### **Bu bağlamda;**

1. Son üç hafta içerisinde yasaklanan 120 yayın ve Rênas Jiyan'ın "Kavirên Anarşist" adlı romanı için hangi hukuki gerekçeler sunulmuştur? Bu gerekçeler, Basın Kanunu'nun 25. maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun ilgili düzenlemeleri ile uyumlu mudur?
2. Kürtçe yayınlara getirilen yasaklara ilişkin alınan kararların şeffaflığı nasıl sağlanmaktadır? Bu süreçlerde ilgili yayıncılara, yazarlara ve yayınevlerine savunma hakkı tanınmış mıdır?

3. Yasaklanan yayınların içeriklerinin hukuki düzenlemelerle hangi somut bağlamda çeliştiği açıklanabilir mi?
4. Yasaklanan eserlerin büyük kısmının Kürt dili, kültürü ve tarihi üzerine olması, Kürt halkına ve Kürt diline yönelik bir baskı politikasının parçası olarak mı görülmelidir?
5. Kürtçe yayınlara yönelik yasakların, ifade özgürlüğü ve kültürel hakların korunması bağlamında değerlendirilmesi için Bakanlığınız tarafından bir çalışma yapılmakta mıdır?
6. Diyarbakır 4. Sulh Ceza Mahkemesi'nin "Kavirên Anarşist" adlı romanı yasaklama kararının gerekçesi nedir? Bu kararda Kürtçe diline veya Kürt edebiyatına yönelik herhangi bir ön yargı unsuru tespit edilmiş midir?
7. Kürtçe veya Kürt kültürüyle ilgili yayınların orantısız şekilde yasaklanması, Türkiye'nin uluslararası hukuk ve insan hakları yükümlülükleri açısından hangi politikaları ihlal etmektedir?
8. Kürtçe ve Kürt edebiyatına yönelik yasaklamaların, kültürel çeşitliliği ve dil haklarını koruma adına önlenmesi için Bakanlığınızca hangi adımlar atılacaktır?
9. Türkiye genelinde 2022, 2023 ve 2024 yıllarında yasaklama kararı verilen kitap, dergi ve gazete sayısı nedir? Bu eserlerin içeriğine dair alınan kararlar hangi somut gerekçelere dayanmaktadır?
10. AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana, kaç kitap, dergi, gazete ve diğer yayın yasaklanmıştır? Bu yasaklanan yayınlardan kaç Kürtçe dilindedir?
11. 2002 yılından bugüne kadar yasaklanan yayınlar arasında kaç tanesi Kürt dili ve kültürüyle ilgili içeriklere sahiptir?